

Marghátttligur fundur í Norðurlandahúsinum

Preben Maegaard:
Politiski mynduleikin má skapa karmarnar
fyrí burðardyggari
orkuveiting frameftir,
so sleppast kann und-
an hóttandi orkutíl-
feingisfelluni ið lúrir
fyrí framman, og sum
fýrlit til umhvørvið.

ORKUFUNDUR

Jón Gaasedal

Hósdagin 15. apríl var fundur við fyrilestrum havdur í Norðurlandahúsinum. Fundurin var fyriskipaður av Føroya náttúru- og umhvørvisverndarfelag, FNU. Evnið var varandi burðardygg orka. Ein av ætlanunum við fundinum var, at politikkarar, vinnan og Føroya fólk sum heild kundu fáa eitt størri innlit í hesi viðurskifti, sum so nógv verður gjørt burtúr í londum um allan heim í hesum døgum.

Fitt av fólki var savnað í Norðurlandahúsinum henda seinnapart - eini 100 vildi onkur vera við.

Fyrilestrahaldarar vóru Dr. Preben Maegaard, forseti í heimsumfevnandi vindorkufelagsskapinum WWEA; Klæmint Weihe, stjóri í SEV og Bjarni Djurholm, landsstýrismaður í orkumálum.

Fyrstur á røðarapallinum var Erling Simonsen, formaður í FNU. Hann bjóðaði øllum vælkomnum, og hugleiddi eitt sindur um føroyska samfelagið fyrr í tíðini, og um orku og annað ið tá var.

Altjóða viðurkendur

Síðani trein Preben Maegaard inn á pallin. Preben Maegaard er maður ið er høgt virður í altjóða høpi, og hevur hann holla vitan og kunnleika til eitt nú vindorku. Framløga hans var, sum væntast kundi, á donskum máli.

Hann greiddi frá, hvussu ymiskir orkuspurningar verða loystir í útlondum, meðan myndir og stabba-myndir vórðu varpaðar upp á tann hvíta veggin aftanvert røðarapallin. Eitt brek við tráleysu mikrofonini darvaði nakað, og óljóð hoyrdist ein part av tíðini, men ikki meira enn tað, at ein hoyrdi hvat sagt varð.

Oljan gongur undan

Preben Maegaard nýtti fitt-

an part av tíðini til at tala um orkutílfeingisnøgdina, ið enn er til av tí orku, sum vit vanligu nýta ídag, og talaði hann eina mest um oljuna. Við verandi nýtslu, segði hann, var bert fossil orka eftir til 30-50 ár - kanska minni enn tað, og tá var øll tann fossila orkan iroknað, t.d. gass og kol. Hann visti á tær risa nøgdir, sum heimssamfelagið nýtir samanlagt, og samanbar hetta við, at samlaða oljunøgdin, sum Danmark hevur í undirgrundini, svarar til nýtsluna í 25 dagar hjá heimssamfelagnum.

1980 - eitt vegamót

Undan 1980 varð árliga funnin meira olja, enn nýtslan var, men eftir 1980 hevur nýslan verið hægri, enn tað ið funnið verður, og er stóðugt vaksandi, og tískil minka nøgdirnar skjótt. Eisini er vorðið dýrari at taka oljuna upp, og fer tað at hava við sær ein javnt vaksandi kostnað fyrí keypan frammeftir. Hann nevndi eisini eina møguleiga oljувinnu við Føroyar, og legði afturat - helst skemtandi, at um hann var "Føroyar", so hevði hann biðað eini 20 ár

20 prosent av danska ravmagninum verður framleitt við vindmyllum. Myndin er tikin, tá vindmyllurnar hjá P/F Røkt í Vestmanna komu til landið

við at gagnnýta hetta tilfeingið, tí tá var oljan vorðin so mikið virðismiklari.

Varnar útsøgnir

Annars sýntist hann varin við at koma við konkretum pástandum, tá hann talaði beinleiðis um føroysk viðurskifti. Vanliga er hann rættiliga kontantur, og leggur ikki fingrarnar ímillum,

Við verandi nýtslu er bert fossil orka eftir til 30-50 ár, segði Preben Maegaard

sýntust vera fleiri. Helst fyrst og fremst vegna hóttandi orkutílfeingisfelluna og hægri kostnaðin, men neyvan minst vegna umhvørvið.

25 procent vindorka í Danmark

Preben Maegaard visti myndir og greiddi frá, at í dag verður 20 prosent av danska ravmagninum framleitt við vindorku, og avgjørt er, at innan næstu 3-4 árinu skal hetta talið verða komið upp á 25 prosent. Á einstøkum øki var hetta talið longu í dag uppi á 50 prosentum, og á fleiri støðum uppi á 30 prosentum, so har sýntust ongar forðingar fyrí, at Danmark kundi fáa stóran part av orku síni nöktaða frá vindorkuni.

Vetni og framkomin tøkni

Preben Maegaard kom eisini nakað inn á aðrar spurningar, sum vanligu verða tengdir at vindorku, sum t.d. hvussu avlopsorka kann goymast, tá framleiðslan er størri enn nýtslan. Her kom hann serliga inn á vetni,

eisini kallað brint ella hydrogen, og talaði um

fyrímunir og vansar, har ein vansi er, at tað rúgvar nógv upp, meðan ein av fyrímununum er, at tað als ikki dálkar umhvørvið.

Neyðugt við politiskum kørnum

Men fyrí at tað skal lata seg gera, so við og við, at leggja um til varandi orku, so er alneyðugt, at politiska valdið skapar neyðugu karmarnar. Her segði hann, at landsins lógir mugu smíðast soleiðis, at privatar fyrítøkur verða eggjaðar til iløgur í vindorku, og teimum má eisini verða tryggt, at ein hóskandi inntøka fyrí framleiddu orkuna. Fyrí at nää hesum málið, so er ófrávikiliga treytin tann, at øll skulu hava atgongd til almenna el-kervið.

Tey virkisfýsnu og afturhaldið

Preben Maegaard visti á fleiri dømi úr útlondunum, har hesi viðurskifti vóru komin upp á pláss fyrí fleiri árum síðani, og onnur, ið ikki fyrr enn nú eru komin við. Her nevndi hann serliga Týskland, ið hevði sett sær fyrí at verða fremsta landið í heiminum at

seg vóna, at eisini hann fór at yvirлива henda túr í "leyvubølinum".

Eisini hann hevði eina "presentation" ið varð varpað upp á veggin frá eini ferðateldu ið stóð tøk til endamálið, og sum annars varð nýtt av øllum fyrílestrahaldarunum.

Klæmint Weihe visti myndir og greiddi frá virkseminum hjá SEV, og hvat teirra virkisøki er, og legði hann serliga áherðslu á, hvat ikki er teirra borð. Vistir vóru grafar og stabbamyndir við ymiskum hagtolum, sum t.d. býtið millum orku frá olju, vatnorku og vindorku, og býtið av orkunýtsluni millum SEV og aðrar partar av samfelagnum, har skipaflotin var nógv tann størsti einstaki bólkurin hvat orkunýtsluni viðvíkur - her olja. Tað sýntist tó eitt sindur løgið, at fleiri av talvunum stávaðu frá 1988, og tískil 16 ára gamlar.

Ikki samdir

Klæmint Weihe hevði heilt aðrar hugsanir um vindorkuna enn Preben Maegaard, og serliga sæð í samband við el-kervið, tí, greiddi hann frá, so kann el-kervið í Føroyum kundi ikki sammetast við tað danska, sum hevur møguleika til at samstarva um landamørk og ikki er so ávirkiligt sum tað føroyska, vegna sína stødd. Men hesin munur teirra millum mundi neyvan nerva, tí Klæmint talaði á føroyskum, og tað skilti hin ikki petti av. Yvirhøvdur tóktist at vera langt millum teir báðar.

Vindur - óstöðug orka

Klæmint Weihe vildi vera við, at vindorka er ein óstöðug orka, og vistir vóru grafar ið stávaðu frá vindmyllunum ið standa oman fyrí Vestmanna, og sum felaguttanfyrí SEV eigur og rekur. Grafarnir vistu tað óstöðugu orkuna, ið hesar vindmyllur framleiða inn á netið hjá SEV, har spenn-ingurin fer upp og niður, alt eftir hvussu vindurin háttar sær tað lötuna. Hesar broytingar í veitingini nøyðist so SEV at bera í bötufflaka fyrí, við samsvarandi at vaksa og minka spennin, fyrí at endaliga úrslitið, sum brúkarin fær um ravmagnsveitingina, kann gerast ein javnur spennin. (Viðm.: Tað er m.a. hetta sum ger, at avmarkað er hvussu nógv vindorku netið hjá SEV tolir, í hvussu er um vindmyllutøknin verður nýtt á henda hátt. Tað finnst í dag vindorku-heildarloysnir,

har als ongar broytingar eru í veitingini, og eru tað ongar forðingar longur fyrí, hvussu nógv vindmyllur kunnu setast til netið. Men henda møguleika hava myllurnar í vestmanna ikki sum er.)

Ansar eftir el-góðskuni

Klæmint Weihe greiddi frá, at trupulleikin var als ikki tann, at sjálvar linjurnar ikki toldu, at ov nógv vindmyllur verða knýttar upp í netið, men at tað vóru hesar óstöðugu broytingarnar í veitingini ið eru orsök, og at tað var hansara uppgáva sum stjóri á SEV at syrgja fyrí, at góðskan á el-veitingini í Føroyum ikki gjørdist ov vánalig.

Olja og vatnorka álitíð

Klæmint Weihe segði seg vera sannfórðan um, at rætt er at halda áfram við vatnorkuútybyggingunum, og at hann ikki ivaðist í, at vit framhaldandi fóru at brúka olju sum orkukeldu nógv ár framvyr.

Orkupolitikkurin

Triði og seinasti røðari var Bjarni Djurholm, landsstýrismaður í m.a. orkumálum. Hann var komin av øðrum fundi, og hevði tískil ikki møguleika at hoyra tað, sum Preben Maegaard hevði at bera fram. Bjarni Djurholm greiddi frá tí,

sum arbeitt verður við í lötuni frá politiskari síðu, m.a. at orðast skal ein orkupolitikkur fyrí Føroyar, tí sum er, er eingin yvirordnaður orkupolitikkur á økinum.

Bjarni Djurholm var annars samdur við Klæmint Weihe um, at Føroyar fóru at hava oljuna sum sitt álit á orkuøkinum nógv ár fram í tíðina, og sýntust teir báðir sum heild at vera samdir um tað mesta, teir høvdu borið fram.

Niðurstøða

Klæmint Weihe sigur, at oljan fer at verða álitíð í føroysku orkupolitikki í nógv ár framvyr

Klæmint Weihe segði seg vera sannfórðan um, at rætt er at halda áfram við vatnorkuútybyggingunum, og at hann ikki ivaðist í, at vit framhaldandi fóru at brúka olju sum orkukeldu nógv ár framvyr